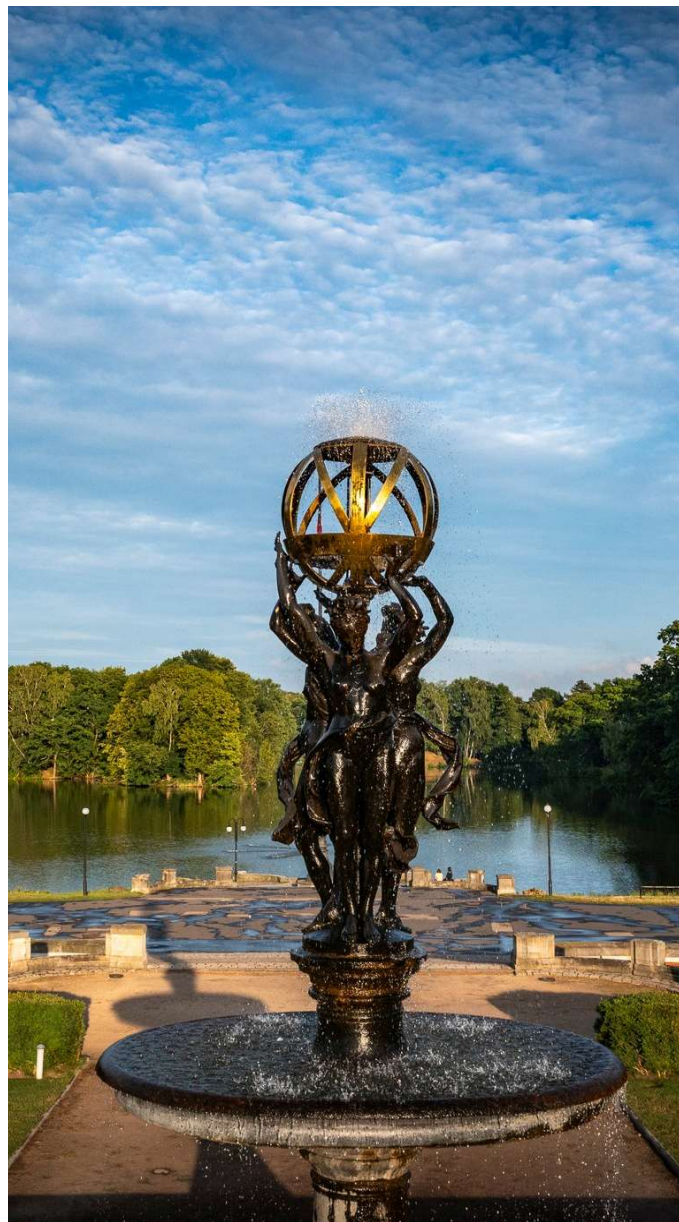

RAPORT DOT. JAKOŚCI POWIETRZA W GMINIE ŚWIERKLANIEC ZA 2025 ROK

20 MARCA

**Urząd Gminy Świerklaniec,
Referat Gospodarki Komunalnej
Autor: Maciej Koźmiński**

Świerklaniec
Gmina z widokiem...

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

Spis treści

1.	Przepisy prawa w zakresie ochrony jakości powietrza.....	3
1.1	Krajowe przepisy prawa	3
1.2	Miejscowe przepisy prawa.....	3
2.	Informacje w zakresie źródeł zanieczyszczeń powietrza w Gminie Świerklaniec.	6
2.1	Emisja komunalna - baza CEEB.	6
2.2	Emisja liniowa – transport.	7
3.	Działania związane z ochroną jakości powietrza.....	9
3.1	Wymiany źródeł ogrzewania.....	9
3.2	Działania kontrolne, w tym wykorzystanie drona antysmogowego.....	9
3.3	Działania edukacyjne.	16
4.	Analiza SWOT i kierunki działań w celu polepszenia stanu jakości powietrza.....	17

1. Przepisy prawa w zakresie ochrony jakości powietrza

1.1 Krajowe przepisy prawa

Ocena jakości powietrza w Polsce jest realizowana w oparciu o odpowiednie akty prawne, które definiują system monitoringu powietrza, określają zakres i sposób badania jakości powietrza, określają minimalną liczbę stacji oraz metody i kryteria oceny. Należą do nich:

- *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 poz. 647, ze zm.),*
- *ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1112 z późn. zm.),*
- *rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2024 poz. 870),*
- *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. 2021 poz. 845),*
- *rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2023 poz. 350),*
- *rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 25 czerwca 2025 r. w sprawie udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie oraz częstotliwości ich aktualizacji (Dz. U. 2025 poz. 838).*

1.2 Miejscowe przepisy prawa

Śląska uchwała antysmogowa.

7 kwietnia 2017 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął uchwałę nr V/36/1/2017 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw – tzw. antysmogową dla całego województwa śląskiego. Uchwała ta dotyczy wszystkich użytkowników kotłów, pieców, kominków na paliwo stałe, a więc:

- mieszkańców,
- prowadzących działalność gospodarczą (kotły o mocy do 1 MW),
- właścicieli budynków wielorodzinnych,
- spółdzielnie, wspólnoty,
- samorządy lokalne.

Uchwała antysmogowa wskazuje rodzaj urządzeń grzewczych dopuszczonych do stosowania oraz rodzaj paliw zakazanych do spalania.

Realizacja uchwały antysmogowej ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza w regionie, a tym samym przyczynić się do poprawy zdrowia ludności i większego komfortu życia. Nowe przepisy

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

obowiązują od 1 września 2017 r. na terenie całego województwa śląskiego. Zgodnie z nimi od tego też czasu nie można stosować jako paliwo węgla brunatnego, mułów i flotokonzentratów oraz biomasy stałej o wilgotności powyżej 20 proc.

Podmioty posiadające instalacje dostarczające ciepło do systemu centralnego ogrzewania (kocioł) powinny rozpocząć klasyfikację od sprawdzenia wieku kotła na dzień 1.09.2017 r., a następnie na podstawie obliczonego wieku sklasyfikować piec do odpowiedniej grupy wiekowej. Zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej dla tego typu instalacji istnieją cztery terminy wymiany:

- wymiana do 31.12.2021 r., gdy wiek kotła jest powyżej 10 lat (2006 r. i starsze), oraz dla instalacji bez tabliczek znamionowych,
- wymiana do 31.12.2023 r., gdy wiek kotła jest w przedziale od 5 do 10 lat (od 2007 r. do 2012 r.),
- wymiana do 31.12.2025 r., gdy wiek kotła jest poniżej 5 lat (od 2013 r. do 31.08.2017 r.),
- wymiana do 31.12.2027 r., gdy kocioł jest Klasy 3 lub 4 wg. Normy PN-EN 303-5:2012.

Natomiast zgodnie z ww. uchwałą urzędu, które:

- wydzielają ciepło lub
- wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika takie jak np.: piece kaflowe, trzony kuchenne, piece typu koza - ich wymiana miała nastąpić do końca 2022 roku.

W zakresie nowych wymogów stawianym urządzeniom grzewczym, które spalają paliwa stałe (węgiel, drewno, pellet etc.) trzeba zaznaczyć, że piece muszą od 1 stycznia 2020 roku spełniać normy nałożone dyrektywą Ecodesign, czyli posiadać nie tylko certyfikat klasy 5, ale też spełniać warunki wspomianej dyrektywy. Jej spełnienie to jeden z podstawowych warunków, aby móc starać się o dofinansowanie kosztów zmiany systemu grzewczego.

Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego.

Uchwałą nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 roku Sejmik Województwa Śląskiego przyjął aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 roku. Zgodnie z art. 91 ust. 9c ustawy Prawo ochrony środowiska, jeżeli w kolejnych latach przekraczane są poziomy dopuszczalne lub docelowe, zarząd województwa jest obowiązany opracować projekt aktualizacji Programu w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego została przygotowana, ponieważ w 2022 roku nadal notowane były przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń pyłowych i poziomu docelowego benzo(a)pirenu we wszystkich strefach województwa śląskiego oraz dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska. Nadrzędnym celem Programu jest ewaluacja działań naprawczych, tak, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

i życie mieszkańców województwa śląskiego. Celem Programu jest również wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń substancji w powietrzu. Działania zaplanowane do realizacji w przedmiotowym Programie mają na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez wspomaganie działań wynikających z przepisów prawa, prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największym stopniu oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu. Zgodnie z przeprowadzonymi analizami w zakresie wpływu poszczególnych źródeł emisji na wysokość stężeń substancji w powietrzu, działania naprawcze w głównej mierze powinny skupiać się na redukcji emisji z sektora komunalno-bytowego (pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych). Zaplanowane do realizacji działania naprawcze obejmują również zadania wspomagające, związane z prowadzeniem akcji promocyjnych i edukacyjnych, a także działania kontrolne.

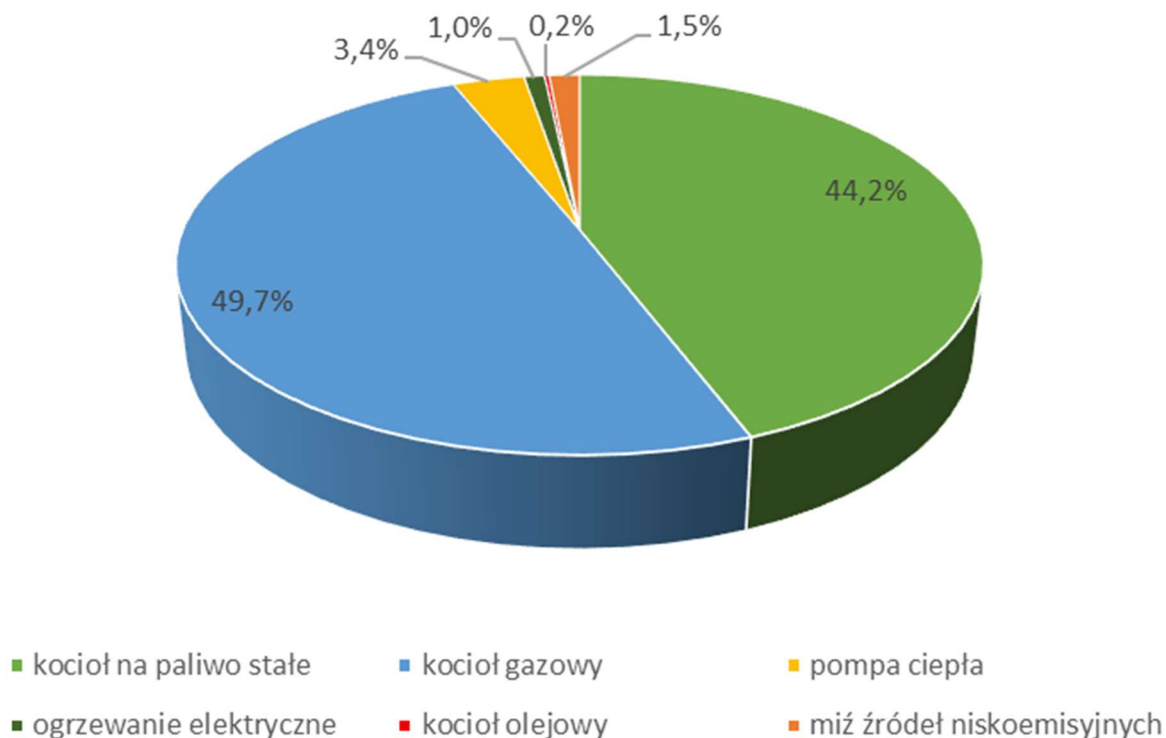
Plan działań krótkoterminowych stanowi integralną część Programu i odnosi się do działań w zakresie ograniczenia skutków i czasu trwania przekroczeń, oraz zmniejszenia ryzyka wystąpienia przekroczeń w zakresie występujących w danej strefie przekroczeń poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu.

2. Informacje w zakresie źródeł zanieczyszczeń powietrza w Gminie Świerklaniec.

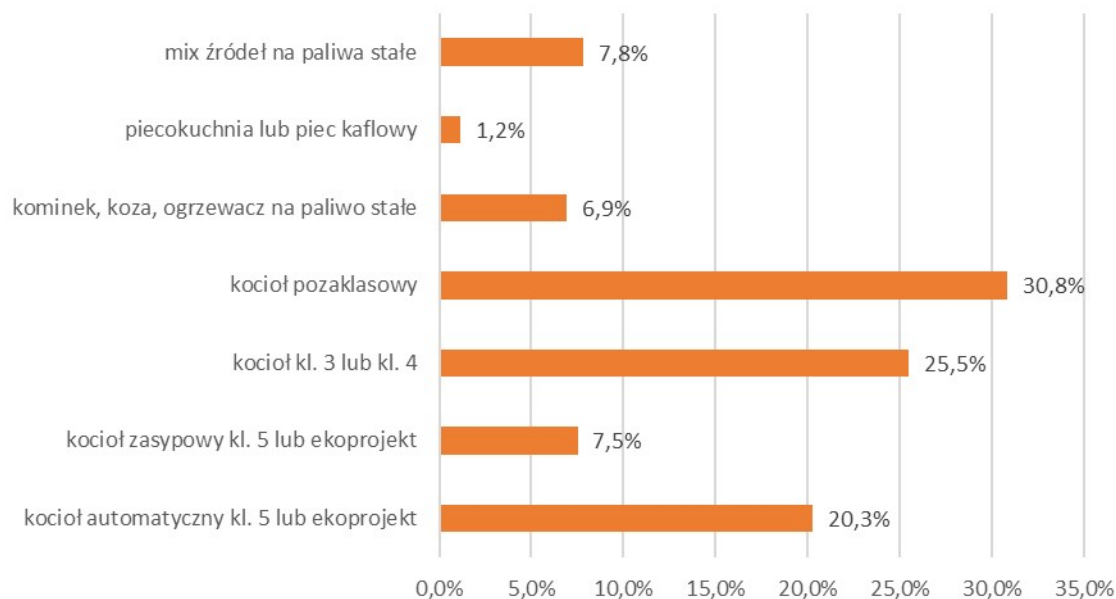
2.1 Emisja komunalna - baza CEEB.

Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zaopatrywany jest w ciepło z indywidualnych źródeł, opalanych paliwami stałymi, gazem ziemnym, olejem opałowym oraz w niewielkim stopniu energią elektryczną oraz OZE. Zgodnie z danymi pochodzącymi z bazy Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), na terenie Gminy Świerklaniec 55,8% budynków ogrzewanych jest wyłącznie źródłami ciepła niskoemisyjnymi. 44,2% budynków ogrzewanych jest wyłącznie źródłami ciepła na paliwa stałe. Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę wykorzystania źródeł ciepła w obrębie budynków mieszkalnych w oparciu o bazę CEEB według stanu na 12.2025 r.

Najwięcej, bo prawie 50% budynków mieszkalnych w gminie ogrzewanych jest paliwem gazowym. Na poniższym wykresie przedstawiono podział kotłów na paliwo stałe.

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

20,3% kotłów na paliwo stałe to kotły z automatycznym podajnikiem 5 klasy lub ekoprojektu. Znaczna część kotłów na paliwa stałe to tzw. kopciuchy, nie spełniające norm ekoprojektu – 472 szt. Ich wymiana w najbliższych latach powinna być kwestią priorytetową.

2.2 Emisja liniowa – transport.

Łączna długość sieci drogowo-ulicznej na terenie Gminy Świerklaniec wynosi 90 km, na co składają się następujące arterie komunikacyjne:

- drogi krajowe o długości ok. 8 km: DK 78,
- drogi wojewódzkie o długości 6 km: DW 911, DW 912,
- drogi powiatowe o długości 12,66 km: DP 3241S, DP3242S, DP 3244S, DP 3245S,
- drogi Gminne publiczne o długości 43,3 km,
- drogi Gminne wewnętrzne o długości 19,9 km, które nie zostały zaliczone do kategorii dróg publicznych oraz stanowiące własność Gminy Świerklaniec. Są to ciągi drogowe, dla których podjęto uchwałę o nadaniu nazwy oraz inne ciągi drogowe stanowiące drogi boczne.

W czasie pracy silników samochodowych do atmosfery emitowane są zanieczyszczenia głównie w postaci tlenku węgla, tlenków azotu, tlenków siarki, węglowodorów aromatycznych i alifatycznych, związków ołowiu czy pyłów. Skład i ilość tych zanieczyszczeń jest uzależniona od rodzaju i stanu technicznego pojazdów, jakości stosowanego paliwa oraz rozwiązań proekologicznych. Emisja z ruchu pojazdów negatywnie wpływa na zdrowie i życie ludzi, ponieważ rozprzestrzenia się w dużych stężeniach na niewielkich wysokościach. GDDKiA przeprowadza analizę ruchu pojazdów poruszających się wybranymi drogami, a informacje z tych badań są zawarte w Generalnym Pomiarze Ruchu. Podstawowym celem przeprowadzenia tej analizy jest uzyskanie, na podstawie przeprowadzonych pomiarów bezpośrednich, najważniejszych parametrów oraz charakterystyk ruchu drogowego dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich objętych pomiarem.

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

Ostatnim dokumentem, który obrazuje wielkość ruchu drogowego, także w zakresie ruchu drogowego mającego miejsce w Gminie jest dokument o nazwie „Ruch drogowy 2020/2021” opracowany w 2022 roku przez GDDKiA. Poniższa tabela przedstawia średni dobowy ruch roczny (SDRP) w punktach pomiarowych w GPR 2020/21 na drogach krajowych.

Numer drogi	Opis odcinka				SDRR poj. silnik. ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych			
	Pikietaż		Długość (km)	Nazwa		Sam. osob. i mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe	Sam. ciężarowe	
kraj.	pocz.	końc.			poj./dobę			poj./dobę	poj./dobę
78	81,408	84,959	3,551	ORZECH /UL. RADZIONKOWSKA (DW911)/ - ŚWIERKLANIEC /UL. ŚLĄSKA (DW912)/	15 614	13 578	1 060	212	452
78	84,959	92,388	7,429	ŚWIERKLANIEC /UL. ŚLĄSKA (DW912)/ - PYRZOWICE /UL. WOLNOŚCI (DW913)/	12 221	10 352	848	182	473

Z uwagi na brak dokładnych danych w zakresie informacji o rodzaju silnika, jego pojemności, normie emisji spalin, wielkości spalania paliwa oraz rodzaju spalanego paliwa nie można przedstawić danych związanych z emisją liniową.

Natomiast w 2025 r. Polski Alarm Smogowy na zlecenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM) przeprowadził szeroko zakrojone badania stężenia dwutlenku azotu w 700 punktach aglomeracji śląskiej. Badanie to miało na celu sprawdzenie zanieczyszczeń pochodzących głównie z transportu (emisja liniowa). Wyniki wskazały, że żaden z badanych punktów na Śląsku nie spełniał norm WHO w zakresie stężenia NO₂, co podkreśla duży problem z emisją spalin.

3. Działania związane z ochroną jakości powietrza.

3.1 Wymiany źródeł ogrzewania.

Gmina Świerklaniec czyniąc starania związane z udzielaniem wsparcia dla mieszkańców w 2025 roku wdrożyła następujące projekty mające na celu dofinansowanie kosztów wymian systemów ogrzewania, termomodernizacji budynków mieszkalnych, montażu OZE:

- Punkt Konsultacyjny Programu Czyste Powietrze (zabudowa jednorodzinna),
- realizacja Programu Ciepłe Mieszkanie (zabudowa wielorodzinna),
- Rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii na terenie Miasta Tarnowskie Góry, Gminy Bobrowniki oraz Gminy Świerklaniec (zabudowa jednorodzinna).

W 2025 roku udało się:

- mieszkańcy w ramach Programu Czyste Powietrze otrzymali ze strony WFOŚiGW w Katowicach dofinansowanie na realizację 44 inwestycji proekologicznych,
- w ramach Programu Ciepłe Mieszkanie zrealizowano dofinansowane następujące przedsięwzięcia:
  - o termomodernizacja bez wymiany źródła ciepła Wspólnoty Mieszkaniowej w Nakle Śląskim,
  - o termomodernizacja z wymianą źródła ciepła Wspólnoty Mieszkaniowej w Świerklańcu,
  - o wymianę źródła ciepła w lokalu mieszkaniowym w Orzechu (podstawowy poziom dofinansowania).Łączna kwota dofinansowania wyniosła 298 274,13 zł,
- bieżąco realizować projekt „Rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii na terenie Miasta Tarnowskie Góry, Gminy Bobrowniki oraz Gminy Świerklaniec” – punkt konsultacyjny znajduje się w Tarnowskich Górach. Wg stanu na marzec br. w projekcie bierze udział 121 mieszkańców Gminy Świerklaniec, z którymi udało się zawiązać 83 umowy.

3.2 Działania kontrolne, w tym wykorzystanie drona antysmogowego.

Zgodnie z art. 379 i 380 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska wójt, burmistrz prezydent mogą przeprowadzać kontrolę z zakresu ochrony środowiska.

W 2025 roku:

- wpłynęło 12 interwencji mieszkańców w zakresie skarg na okoliczne nieruchomości w zakresie zadymienia, złej jakości paliwa spalanego w kotle, ewentualnej możliwości spalania odpadów,
- wykonano 52 kontrole antysmogowe, podczas których ujawniono 12 nieprawidłowości (użytkowanie 11 kotłów po terminie określonym w śląskiej uchwale antysmogowej – wyznaczono termin rekontroli w celu dania mieszkańcom czasu na dokonanie zmiany systemu ogrzewania oraz kierowano do Punktu Programu Czyste Powietrze, stwierdzono 1 przypadek spalania odpadów w kotle – poprano próbę popiołów, wyniki z laboratorium Instytutu Energi i Paliw w Zabrze otrzymaliśmy w marcu 2026 r. – sprawa będzie skierowana do organów ścigania).

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

- podczas kontroli antysmogowych sprawdzono także czy dochodziło do spalania biomasy i odpadów na zewnątrz budynku w ramach nieruchomości - nie stwierdzono takich przypadków.

W ramach wykorzystania drona antysmogowego zostało zrealizowanych kilkanaście lotów nad nieruchomościami zabudowanymi w 2025 roku.

Nasza Gmina posiada dron marki DJI model Matrice 350 RTK wraz z kamerą termowizyjną marki DJI model Zenmuse H20T oraz głowicą pomiarową AD-SH24M-TI i tabletem Terrapad Pad 1162 wraz z dodatkowym wyposażeniem. Urządzenia zostały zakupione we wrześniu 2024 r. na podstawie rozstrzygnięcia przetargu nieograniczonego. Koszt całego zestawu wyniósł 168 800 zł brutto, a zakup został w 100 % sfinansowany ze środków Urzędu Marszałkowskiego.

Matrice 350 RTK to ulepszona wersja flagowego drona przemysłowego z segmentu DJI Enterprise - DJI Matrice 300 RTK. Nowy quadcopter DJI wykorzystuje system transmisji O3 Enterprise o zasięgu do 8 kilometrów (CE). Względem poprzednika wzrosła odporność drona na wodę / pył - współczynnik wynosi teraz IP55. Kamera FPV posiada teraz także tryb od pracy w słabych warunkach oświetleniowych. Maksymalny czas lotu Matrice 350 RTK może wynieść nawet 55 minut, a maksymalny udźwig drona to 2.7 kg. Urządzenie jest też zdolne - po zastosowaniu odpowiednich śmigieł - do lotu na pułapie nawet 7 000 metrów, może także sprostać wiatrowi wiejącemu z prędkością do 12 m/s (43 km/godz.). Maksymalna prędkość drona wynosi ok. 83 km/godz. Zarówno moduły jak i sensory drona Matrice 350 RTK występują w parach, tak aby w sytuacjach awaryjnych, kiedy jeden element przestanie działać prawidłowo, zapewnić bezpieczeństwo lotu.

DJI Zenmuse H20T to urządzenie dedykowane do dronów przemysłowych DJI Matrice 300 RTK / DJI Matrice 350 RTK, składające się z 4 sensorów - kamery z obiektywem szerokokątnym 12 MP, kamery z 20-krotnym zoomem optycznym, dalmierza laserowego o zasięgu do 1200 metrów oraz radiometrycznej kamery termowizyjnej o rozdzielczości 640x512 px.

Głowica pomiarowa marki SoftBlue model AD-SH24M-TI to część zestawu AirDron stworzonego do monitorowania zanieczyszczenia powietrza w czasie rzeczywistym. Urządzenie może zostać zintegrowane z bezzałogowym statkiem wielowirnikowym lub działać w sposób autonomiczny. Transmisja wyników odbywa się na bieżąco drogą radiową do Naziemnej Stacji Kontroli ISM 868 Mhz. Głowica została wyposażona w następujące czujniki:

- PM1 – pyły zawieszone,
- PM2,5 – pyły zawieszone,
- PM10 – pyły zawieszone,
- lotne związki organiczne LZO (VOC),
- CH₂O – formaldehyd,
- H₂S – siarkowodór,
- NH₃ – amoniak,
- HCl – chlorowodór,
- HCN – cyjanowodór.

Formaldehyd CH₂O - jest związkami, który bardzo łatwo wchłania się do organizmu przez układ oddechowy, a z powodu dobrej rozpuszczalności w wodzie - przenika do ludzkiego ciała przez drzewo oskrzelowe. Duże jego ilości współtworzą również pył zawieszony, który znajduje się w powietrzu. Formaldehyd zagraża zdrowiu człowieka, bo zbiera się w oskrzelach, podrażniając śluzówki dróg oddechowych. Wpływa niekorzystnie na spojówki, wywołując pieczenie oczu i łzawienie. Duże stężenie powoduje suchość w gardle, kichanie, katar i kaszel. Udowodniono również, że to związek mający bezpośredni wpływ na pojawienie się astmy oskrzelowej. Powstaje w wyniku spalania odpadów komunalnych - odpadów sklejek, płyt meblowych i płyt wiórowych oraz malowanego drewna.

Chlorowódz HCl - jest substancją toksyczną i żrącą. Działa toksycznie przez drogi oddechowe. w postaci gazu lub aerozolu kwasu solnego wywołuje ból oczu, łzawienie, zaczerwienienie spojówek, piekący ból błony śluzowej nosa, gardła, kaszel. W stężeniach przekraczających wartości pułapowe może spowodować skurcz głośni, obrzęk krtani, obrzęk płuc. Powstaje w wyniku spalania odpadów z tworzyw sztucznych i gumy.

Cyjanowódz HCN - jest to nieorganiczny związek chemiczny zbudowany z wodoru, węgla i azotu, będący bezbarwną, lotną i silnie trującą cieczą o zapachu gorzkich migdałów, który przez niektórych nie jest wyczuwalny⁴. Wykazuje działanie toksyczne i inne szkodliwe działanie biologiczne na ustrój człowieka - substancja bardzo toksyczna, dusząca - blokuje oddychanie tkankowe oraz działa drażniąco. Powstaje w wyniku spalania odpadów komunalnych – odzieży, butów, mebli.

Lotne związki organiczne LZO (VOC) to duża grupa substancji organicznych, które, jeśli znajdują się w powietrzu, wywołują szereg negatywnych skutków dla środowiska i ludzi. Słowo „lotny” zdradza łatwość ulatniania się i przechodzenia w stan gazowy. Zdecydowana większość z nich podrażnia błony śluzowe, drogi oddechowe, oczy i skórę. Przebywając w miejscach o podwyższonym stężeniu LZO możemy też spodziewać się bólu głowy, nudności i uczucia zmęczenia. Po dłuższym wystawieniu na ich działanie mogą pojawić się uszkodzenia układu nerwowego. Powstają w wyniku spalania odpadów komunalnych – lakierów, farb, rozpuszczalników czy klei.

PM₁₀, PM_{2,5} i PM₁. Pył zawieszony jest mieszaniną cząstek stałych i kropelek cieczy utrzymujących się w powietrzu. Cząsteczki te zawierają różne składniki jak np.: siarkę, związki organiczne (np. wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne), metale ciężkie, dioksyny oraz alergeny (takie jak pyłki roślin i zarodniki grzybów). Pył PM₁₀ zawiera cząstki o średnicy mniejszej niż 10 μm, natomiast pył drobny PM_{2,5} cząstki o średnicy mniejszej niż 2,5 μm. Pomiar wielkości emisji pyłów wskazuje na emisyjność instalacji wytwarzającej ciepło (kocioł, kominek, piec etc.), a im starsze źródło, tym większa jego emisyjność pyłów zawieszonych, co może wskazywać na brak zachowania klas III-V wg normy EN-PL 303-5:2012.

NH₃ – amoniak. Nieorganiczny związek chemiczny azotu i wodoru, występujący w formie gazowej. Tworzy się podczas procesów gnilnych produktów zawierających azot. Amoniak jest gazem palnym, spala się żółtawym płomieniem. Jest wyczuwalny w powietrzu przy bardzo niskim stężeniu i posiada charakterystyczny, ostry, gryzący zapach. Źródłem tego gazu są m.in. fermy kurze, działalność rolnicza (w miejscach występowania procesów gnilnych).

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

H₂S – siarkowodór. Nieorganiczny związek chemiczny z grupy wodoroków kowalencyjnych, połączenie siarki i wodoru. W warunkach normalnych jest bezbarwnym, palnym gazem, którego silny, charakterystyczny zapach zgniłych jaj jest wyczuwalny w bardzo niewielkich stężeniach. Siarkowodór jest silnie trujący. Niebezpieczeństwo zatrucia siarkowodorem zachodzi m.in. podczas prac związanych z opróżnianiem szamba, wierceniem i kopaniem studni, wchodzeniem do studni, studzienek kanalizacyjnych lub niewentylowanych korytarzy podziemnych. Źródłem tego gazu są m.in. fermy kurze, działalność rolnicza (w miejscach występowania procesów gnilnych).

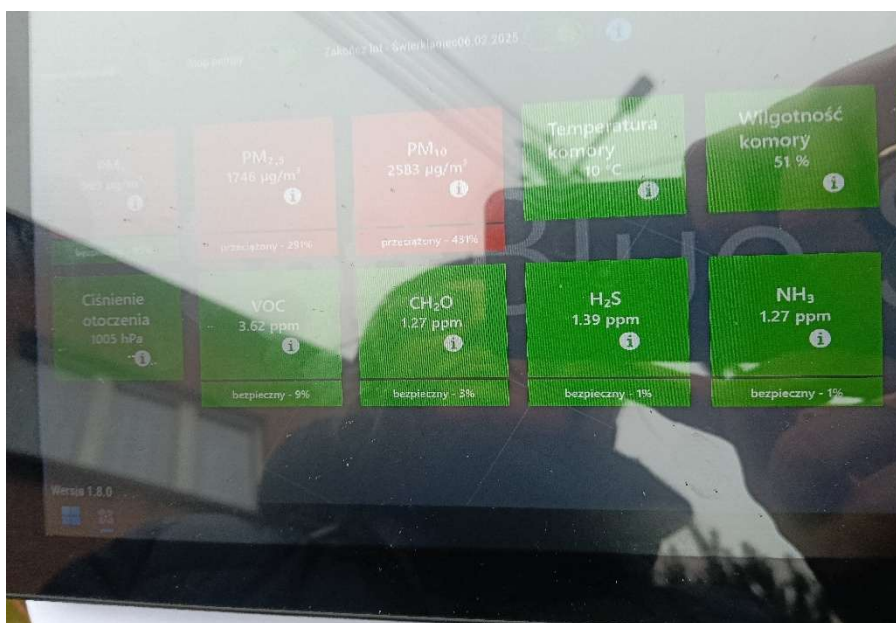
Głowica wielogazowa jest urządzeniem pomiarowym, które zostało poddane kalibracji w laboratorium na urządzeniu wzorcowym. Stąd też jej pomiary są wiarygodne oraz miarodajne i mogą być użyteczne jako dowód w sprawie. Stąd też corocznie urządzenie należy poddać certyfikacji w celu jej utrzymania.

- 1) 4 lutego 2025 r. - kontrole dronem w Ostrożnicy i Bizji – 3 budynki,
- 2) 6 lutego 2025 r. - kontrole dronem w Świerklańcu wzdłuż ul. Kościelnej, Kościuszki, Słonecznej, początki Polnej w Świerklańcu – 7 budynków,
- 3) 29 listopada 2025 r. - kontrole dronem w Nowym Chechle przy Szkole Podstawowej, części ulic: Lasowickiej, Konopnickiej, Leśnej – 9 budynków
- 4) 6 grudnia 2025 r. - kontrole dronem w Nakle Śląskim wzdłuż ul. Powstańców, końcówka ul. Dzierżonia – 7 budynków,
- 5) 13 grudnia 2025 r. - kontrole dronem w Świerklańcu wzdłuż początkowej części ul. Polnej i jej odnóg – 11 budynków.

Łącznie w 2025 roku za pomocą drona wraz z głowicą pomiarową udało się sprawdzić 37 budynków. Podczas kontroli za pomocą drona należy stwierdzić, że mieszkańcy wyrażają zainteresowanie i często pytają operatora co mierzy, jak wygląda lot i jakie są wyniki pomiarów. Generalnie jest pozytywny odbiór takiego działania.

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

Przykładowe zdjęcia z działań związanych z kontrolami antysmogowymi w 2025 r.

W 2025 roku w następujących dniach były ogłoszone alerty smogowe:

- 4 lutego – poziom 2 – Powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu,
- 16 lutego – poziom 2 – Powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu,
- 17 lutego – poziom 2 – Powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu,
- 18 lutego – poziom 2 – Powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu,
- 20 lutego – poziom 3 – Powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego dla pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu,

Rok	Liczba dni alertowych
2025	5
2024	9
2023	9
2022	4
2021	4
2020	3

3.3 Działania edukacyjne.

W ramach działań związanych z edukacją ekologiczną w 2025 roku udało się zrealizować:

- 1) współorganizacja konferencji ZAADAPTOWANI: „Śląskie adaptacje do zmian klimatu, inwestycje w OZE oraz termomodernizacje” przez Gminę Świerklaniec – ekodoradca oraz przez Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego. Ilość uczestników 80 osób;
- 2) w ramach EU GreenWeek w Pałacu Kawalera ekodoradca współorganizował debatę oksfordzką, której problematyka dot. ochrony jakości powietrza. Ilość uczestników 50 osób;
- 3) prowadzenie edukacji w zakresie ochrony środowiska, w tym ochrony jakości powietrza prowadzona w lokalnej gazecie informacyjnej prowadzona cały rok - 3 artykuły;
- 4) organizacja trzech Nocy Nietoperzy w Parku w Świerklańcu przez ekodoradcę. Nietoperze są wskaźnikiem jakości środowiska, a zwłaszcza powietrza. Ich liczne występowanie wskazuje m.in. na dobrą jakość powietrza. Podczas akcji edukacyjnej ekodoradca opowiadał o działaniach na rzecz ochrony powietrza i przyrody. Ilość uczestników 340 osób;
- 5) spotkania edukacyjne w przedszkolach i szkołach podstawowych - ekodoradca - realizowane przez cały rok – ilość uczestników 292 osoby;
- 6) utrzymanie i serwis (abonament) złożonego z 8 czujników systemu mierzącego zanieczyszczenia powietrza firmy AIRLY wraz z aplikacją na smartfony;
- 7) prowadzenie fanpage na Facebook o nazwie „Świerklaniec – z widokiem na niebo i las”, na którym są zamieszczane treści edukacyjne z zakresu ochrony środowiska, zwierząt oraz jakości powietrza - 159 postów, zasięg 128 225 osób;
- 8) spotkania edukacyjne mieszkańców z ekodoradcą – 205 osób.

4. Analiza SWOT i kierunki działań w celu polepszenia stanu jakości powietrza.

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - wiele inwestycji już wykonano lub są w trakcie realizacji (np. termomodernizacje budynków, program udzielania dotacji dla mieszkańców do wymiany starych źródeł ciepła na nowe proekologiczne), - świadomość mieszkańców jest coraz większa, - możliwość korzystania ze znacznie rozbudowanej sieci gazowej, - posiadanie dokumentów identyfikujących problem niskiej emisji („Program Ograniczenia Niskiej Emisji”, „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej”), - duży stopień zalesienia Gminy, - prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie szkodliwości smogu 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczone własne środki finansowe na inwestycje proekologiczne w zakresie ochrony powietrza, - wciąż istnieje zjawisko spalania w piecach domowych odpadów i złego jakościowo węgla, - emisja zanieczyszczeń z pojazdów, - emisja zanieczyszczeń z lokalnych kotłowni oraz budynków mieszkalnych
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii, 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie ceny paliw ekologicznych nie zachęcają do zmiany paliwa i źródła ciepła,

Raport dot. jakości powietrza w Gminie Świerklaniec za 2025 rok

<ul style="list-style-type: none"> - możliwość uzyskania dofinansowania do inwestycji proekologicznych w tym związanych z ochroną powietrza, - zaostrzające się normy jakości powietrza dające szansę na poprawę stanu środowiska, - coraz wyższe koszty energii zwiększające opłacalność działań zmniejszających jej zużycie, - wymagania UE dotyczące efektywności energetycznej, redukcji emisji oraz wzrost wykorzystania OZE, - realizacja „Uchwały antysmogowej” oraz „Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego”	<ul style="list-style-type: none"> - rosnąca liczba samochodów na drogach i często ich zły stan techniczny oraz znaczny wiek, - zwiększająca się konsumpcja, a tym samym zapotrzebowanie na energię, - napływ zanieczyszczeń z sąsiednich miejscowości
---	---

Działania, które powinny być podejmowane w zakresie ochrony powietrza obejmują m. in.:

- dalszą termomodernizację budynków, zwłaszcza mieszkalnych oraz prowadzenie działań zmierzających do likwidacji tzw. „niskiej emisji” poprzez wymianę źródeł ciepła na proekologiczne,
- rozwój sieci gazowniczej umożliwiający podłączanie kolejnych posesji,
- ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez modernizację, remont, wymianę nawierzchni i przebudowę dróg, przy uwzględnieniu nasadzeń drzew i krzewów,
- edukacja ekologiczna (konkursy, pogadanki, organizowanie akcji np. sprzątanie świata, rozpowszechnianie informacji o ochronie środowiska i zdrowia poprzez media społecznościowe),
- wykorzystywanie i promocja odnawialnych i alternatywnych źródeł energii, zwłaszcza OZE,
- rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej – jako alternatywy do transportu samochodowego,
- ograniczenie zanieczyszczeń z przemysłu (realizacja w zakresie podmiotów gospodarczych),
- utrzymanie i rozwój systemu czujników antysmogowych,
- przeprowadzanie kontroli antysmogowych,
- realizacja polityki przestrzennej Gminy w celu jego przewietrzania i zwiększania terenów zielonych.